

Nezákonné trestní stíhání veřejně činné osoby

Obecné soudy jsou povinny při stanovení výše zadostiučinění za nezákonné trestní stíhání podle zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, vždy pečlivě zvažovat veškeré okolnosti případu. Mezi ně mohou patřit i relevantní specifika profesního prostředí poškozených. Pokud tak nepostupují, porušují tím právo stěžovatelů na soudní ochranu a právo na náhradu škody způsobené při výkonu veřejné moci garantované čl. 36 odst. 1, resp. čl. 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. I.ÚS 1919/24 ze dne 24.7.2025)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti L. N., zastoupeného JUDr. K.S., advokátkou, sídlem T., proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. dubna 2024 č. j. 30 Cdo 939/2024-513, rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 31. října 2023 č. j. 12 Co 8/2021-470 a rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 28. srpna 2020 č. j. 23 C 144/2018-281, za účasti Nejvyššího soudu, Městského soudu v Praze a Obvodního soudu pro Prahu 2, jako účastníků řízení, a České republiky - Ministerstva spravedlnosti, za niž jedná Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, jako vedlejší účastnice řízení, tak, že usnesením Nejvyššího soudu ze dne 22. dubna 2024 č. j. 30 Cdo 939/2024-513 a rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 31. října 2023 č. j. 12 Co 8/2021-470 bylo porušeno právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a právo na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím státního orgánu podle čl. 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. dubna 2024 č. j. 30 Cdo 939/2024-513 a rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 31. října 2023 č. j. 12 Co 8/2021-470 se ruší. Ve zbývajících částech se ústavní stížnost odmítá.

Z odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Ústavní soud tímto nálezem zrušil napadená rozhodnutí Nejvyššího soudu a Městského soudu v Praze týkající se nároku stěžovatele, akademika a vědce, na náhradu nemajetkové újmy způsobené téměř desetiletým trestním stíháním pro daňovou trestnou činnost, které skončilo zproštěním stěžovatele. Ústavní soud dospěl k závěru, že obecné soudy nedostály ústavním požadavkům plynoucím z čl. 36 odst. 1 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, protože nedostatečně zvážily specifické okolnosti případu a protože přiznané zadostiučinění za nemateriální újmu v celkové výši 85 000 Kč představuje neústavní bagatelizaci nezákonného trestního stíhání přiznáním nepřiměřeně nízké kompenzace.

II. Skutkové okolnosti a obsah napadených rozhodnutí

2. Ústavní stížností se stěžovatel domáhá zrušení v návěti uvedených rozhodnutí s tvrzením, že jimi byla porušena jeho ústavně zaručená práva podle čl. 36 odst. 1 a odst. 3 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina"), jakož i čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

3. Z ústavní stížnosti a vyžádaného soudního spisu plyne, že se stěžovatel v řízení před obecnými

soudy v režimu zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, domáhal na vedlejší účastníci (Česká republika - Ministerstvo spravedlnosti) náhrady nemajetkové újmy ve výši 500 000 Kč. Ta mu měla vzniknout v důsledku nezákonného trestního stíhání pro trestný čin zkrácení daně, poplatků a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1, odst. 2, odst. 3 písm. a), odst. 4 trestního zákona. Toto trestní stíhání bylo vedeno u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 56 T 9/2012 a skončilo zproštěním stěžovatele obžaloby podle § 226 písm. a) a c) trestního řádu.

4. Stěžovatel odůvodňoval svou újmu tím, že působil ve vedoucích akademických funkcích, je autorem desítek patentů a průmyslových vzorů, jakož i řady významných vědeckých publikací. Trestní stíhání pro něj bylo dehonestující a traumatizující a mělo pro něj řadu negativních důsledků ve společenských a zejména vědeckých a pedagogických kruzích. Důsledkem spojování stěžovatele s daňovou trestnou činností mělo být mimo jiné také pozastavení procedury jmenování stěžovatele vysokoškolským profesorem.

5. Vedlejší účastnice stěžovateli dobrovolně uhradila částku 75 000 Kč. Obvodní soud pro Prahu 2 (dále jen "obvodní soud") v návětí uvedeném rozsudkem uložil vedlejší účastnici povinnost stěžovateli zaplatit dalších 10 000 Kč. Následně ve věci dvakrát rozhodoval Městský soud v Praze (dále jen "městský soud") a Nejvyšší soud. Městský soud stěžovateli opakovaně vyhověl a uložil vedlejší účastnici zaplatit stěžovateli zbylých 415 000 Kč. Jeho rozhodnutí ovšem dvakrát zrušil Nejvyšší soud.

6. Až svým třetím rozhodnutím ve věci městský soud potvrdil rozsudek obvodního soudu. Uvedl, že v případě nastaly dvě na sebe časově navazující skutečnosti, trestní stíhání stěžovatele a nečinnost správního orgánu v řízení o jmenování žalobce profesorem (zjevné vyčkávání správního orgánu na výsledek trestního řízení). Jedinou příčinou nejmenování stěžovatele profesorem podle městského soudu byla právě nečinnost správního orgánu v řízení o jmenování profesorem, která nastala několik let před zahájením předmětného trestního řízení a trvala i po jeho skončení. Nejmenování stěžovatele profesorem tedy městský soud nepovažoval za zásah do jeho pracovní sféry vzniklý v příčinné souvislosti s předmětným trestním stíháním. Dále přitakal obvodnímu soudu, že trestním řízením byla dotčena pozice stěžovatele na poli pracovních aktivit jen ve velmi omezené míře. Řada stěžovatelem namítaných následků totiž nebyla v příčinné souvislosti s trestním stíháním započatým roku 2007. Z toho všeho městský soud dovodil, že prokázané nemajetkové újmy stěžovatele v oblasti pracovní, zásahu do jeho pověsti a skutečnosti, že je osobou s významným postavením ve společnosti, odpovídá vedle konstatovaného porušení práva a omluvy zaplacení částky 85 000 Kč.

7. Následné stěžovatelovo dovolání Nejvyšší soud odmítl. Ve vztahu k posouzení existence příčinné souvislosti stěžovatel podle Nejvyššího soudu řádně nevymezil předpoklady přípustnosti dovolání. Dovolání neobsahovalo v této části náležitosti vyžadované § 241a odst. 2 občanského soudního řádu a Nejvyšší soud je shledal vadným. Ve vztahu k otázce výše přiměřeného zadostiučinění Nejvyšší soud konstatoval, že výslednou částkou se zabývá jen v případech zcela zjevně nepřiměřených, což zde nenastalo. Nejvyšší soud mimo jiné zdůraznil, že stěžovatel žádal odškodnit újmu způsobenou trestním řízením vedeným u městského soudu pod sp. zn. 56 T 9/2012, jež bylo zahájeno až v roce 2007, nikoliv za trestní stíhání zahájené v roce 2003. V důsledku toho nelze na tvrzené následky, které nastaly před rokem 2007, hledět jako na následky vzniklé v příčinné souvislosti s odpovědnostním titulem.

III. Argumentace stěžovatele

8. Stěžovatel v ústavní stížnosti namítá, že obecné soudy nezohlednily veškeré nepříznivé následky trestního stíhání v životě stěžovatele, nevážily specifické okolnosti případu a celkově zvolily

formalistický a úzký přístup. S četnými odkazy na judikaturu Ústavního soudu stěžovatel upozorňuje, že zadostiučinění za škodu či újmu způsobenou veřejnou mocí stát nesmí bagatelizovat jen symbolickou náhradou. Naopak musí dojít k nahrazení újmy v maximální možné míře. Tomu však obecné soudy podle stěžovatele nedostály. Stěžovatel v tomto ohledu rozvedl negativní dopady trestního stíhání na svůj profesní a osobní život. Výše kompenzace podle něj není spravedlivá ani ve vztahu k jiným, údajně srovnatelným případům, na nichž obecné soudy založily své závěry. Stěžovatel tvrdí, že soudy v jeho případě pominuly zcela odlišnou délku trestního stíhání, výši hrozícího trestu, osobu stěžovatele a řadu negativních následků trestního stíhání. V tomto ohledu stěžovatel zdůraznil své nejmenování profesorem, přičemž vyjádřil přesvědčení, že trestní stíhání představovalo jediný důvod pro nejmenování, respektive jmenování s šestnáctiletým zpožděním až v roce 2019. Obecné soudy, uvádí stěžovatel, oproti tomu označily negativní následky trestního stíhání za subjektivní nepohodu, již odpovídá odškodnění ve výši 85 000 Kč. Výsledkem tedy podle mínění stěžovatele byla zcela neadekvátní a nepřiměřeně nízká výše zadostiučinění, čímž soudy měly porušit čl. 36 odst. 1 a odst. 3 Listiny.

IV. Vyjádření účastníků řízení

9. Ústavní soud si vyžádal soudní spis a vyzval účastníky a vedlejší účastníci řízení, aby se k ústavní stížnosti vyjádřili.

10. Nejvyšší soud Ústavnímu soud navrhl, aby ústavní stížnost odmítl, popř. zamítl. Nejprve Nejvyšší soud upozornil na procesní aspekty, konkrétně na skutečnost, že stěžovatel dovoláním řádně nenapadl závěr odvolacího soudu o absenci příčinné souvislosti mezi trestním stíháním stěžovatele a jeho nejmenování profesorem. Stěžovatel totiž podle Nejvyššího soudu řádně nevymezil předpoklady přípustnosti dovolání k této otázce, neboť neuvedl, od jaké konkrétní judikatury Nejvyššího soudu se měl odvolací soud odchýlit. Nejvyšší soud se tudíž touto otázkou nemohl zabývat a v této části odmítl dovolání jako vadné, což stěžovatel v ústavní stížnosti nerozporuje. Stěžovatel též podle Nejvyššího soudu dezinterpretuje skutková zjištění obecných soudů tvrzením, že byl trestně stíhán téměř sedmáct let. Trestní stíhání trvalo necelých deset let, tvrdí Nejvyšší soud, protože zadostiučinění za původní trestní stíhání započaté v roce 2003 stěžovatel v řízení neuplatnil. Zbytek ústavní stížnosti Nejvyšší soud označuje za pouhou obecnou polemiku s výší přiznaného zadostiučinění.

11. Městský soud ve vyjádření pouze zrekapituloval průběh řízení, uvedl, že byl vázán rozsudkem Nejvyššího soudu, a odkázal na napadené rozhodnutí. Závěrem Ústavnímu soud navrhl, aby ústavní stížnost zamítl nebo odmítl jako zjevně neopodstatněnou. Obvodní soud pouze odkázal na závěry svého rozsudku.

12. Vedlejší účastnice ve vyjádření nejprve vyjasnila, že již při prvním jednání před obvodním soudem účastníci řízení učinili nesporným, že nezákonným rozhodnutím ve věci (odpovědnostním titulem), je usnesení policejního orgánu z roku 2007. Následně se vedlejší účastnice podrobně vyjádřila k povaze řízení o jmenování profesorem. Uvedla, že stěžovatel měl využít právní prostředky ochrany proti nečinnosti, které poskytuje správní právo. Z nečinnosti ve věci jmenování profesorem však podle ní nelze vyvozovat stěžovatelovu újmu z trestního stíhání. Konečně uvedla, že obecné soudy již řádně vypořádaly námitky, které stěžovatel uplatňuje v ústavní stížnosti. Ústavnímu soudu proto navrhla, aby ústavní stížnost odmítl jako zjevně neopodstatněnou

13. Ústavní soud zaslal uvedená vyjádření na vědomí stěžovateli.

V. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

14. Předtím, než Ústavní soud přistoupí k věcnému posouzení ústavní stížnosti, je povinen zkoumat, zda ústavní stížnost splňuje všechny zákonem požadované náležitosti a zda jsou dány podmínky

jejího věcného projednání stanovené zákonem o Ústavním soudu. Ústavní stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou a řádně zastoupenou advokátem. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný a ústavní stížnost je přípustná. Procesní předpoklady řízení jsou proto splněny.

VI. Věcné posouzení ústavní stížnosti

15. Pro posuzovaný případ učinil stěžovatel podstatnými mimo jiné dvě otázky: vymezení odpovědnostního titulu a posouzení existence příčinné souvislosti mezi trestním stíháním stěžovatele a jeho nejmenování profesorem, respektive výrazně zpožděné jmenování až v roce 2019, když původní návrh na jmenování profesorem byl podán již v roce 2003. Dohromady tyto otázky spoluurčují rozsah stěžovatelovy újmy, za niž požaduje odškodnění, a tím podstatným způsobem ovlivňují úvahy o výši kompenzace.

16. Co se týče vymezení odpovědnostního titulu, stěžovatel v ústavní stížnosti uvedl, že prvním titulem bylo usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání z roku 2003, druhým usnesení o zahájení trestního stíhání z roku 2007. Obecné soudy však na základě vymezení stěžovatele samotného považovaly za odpovědnostní titul usnesení o zahájení trestního stíhání z roku 2007. V důsledku toho nevzaly v potaz stěžovatelem tvrzenou újmu vzniklou před rokem 2007, která s ohledem na časovou logiku nemohla být v příčinné souvislosti s trestním stíháním započatým roku 2007 (viz zejména body 99 a 105 napadeného rozsudku městského soudu). Nejvyšší soud konstatoval, že tento závěr stěžovatel dovoláním řádně nenapadl (bod 13 napadeného usnesení Nejvyššího soudu).

17. Ke stejnému závěru Nejvyšší soud dospěl i v případě existence příčinné souvislosti mezi trestním stíháním stěžovatele a jeho nejmenováním profesorem. Uvedl, že u této otázky stěžovatel nespécifikoval, od jaké konkrétní judikatury Nejvyššího soudu se měl odvolací soud při jejím posouzení odchýlit, řádně tedy nevymezil předpoklady přípustnosti dovolání. V tomto rozsahu tedy dovolání podle Nejvyššího soudu neobsahovalo náležitosti vyžadované § 241a odst. 2 občanského soudního řádu, a bylo tudíž vadné.

18. Stěžovatel v ústavní stížnosti kromě nesouhlasu s formalistickým postupem Nejvyššího soudu nenabídl žádnou konkrétní argumentaci, proč Nejvyšší soud dovolání v daných otázkách posoudil v rozporu s jeho ústavně zaručenými právy. Ústavní soud proto posoudil tuto otázku v odpovídající míře obecnosti a dospěl k závěru, že postup Nejvyššího soudu odpovídal principům plynoucím z judikatury Ústavního soudu k ústavním rozměrům posuzování přípustnosti dovolání v civilních věcech [zejména stanovisko pléna ze dne 28. listopadu 2017 sp. zn. Pl. ÚS-st. 45/16 (ST 45/87 SbNU 905; 460/2017 Sb.) a judikatura na něj navazující]. Například podle nálezu ze dne 3. května 2017 sp. zn. I. ÚS 2135/16 (N 70/85 SbNU 247) musí být v dovolání uvedeno, v čem dovolatel spatřuje naplnění podmínek přípustnosti tohoto mimořádného opravného prostředku, je tedy třeba zformulovat právní otázku významnou pro napadené rozhodnutí a uvést, jakým způsobem předmětnou právní otázku řeší judikatura Nejvyššího soudu. Ačkoliv při posuzování obsahových náležitostí nesmí Nejvyšší soud postupovat přepjatě formalisticky a odmítnout dovolání jen z důvodu, že dovolatel určitou náležitost nevyjádřil zcela pregnantně, je třeba trvat na tom, aby taková formulace v dovolání uvedena byla (např. usnesení ze dne 23. dubna 2025 sp. zn. I. ÚS 3432/24, bod 42, a bod 39 citovaného stanoviska Ústavního soudu). To však stěžovatel v podaném dovolání neučinil (viz dovolání na č. l. 498 soudního spisu).

19. Ačkoli tedy stěžovatel ve vztahu k nyní napadeným rozhodnutím obecných soudů využil všech procesních prostředků ochrany a ústavní stížnost je formálně přípustná (část V), uvedené námitky týkající se vymezení odpovědnostního titulu a existence příčinné souvislosti mezi trestním stíháním stěžovatele a jeho nejmenování profesorem jsou nepřípustné materiálně. Ačkoliv bylo možné je řádně uplatnit v dovolání, stěžovatel tak neučinil. Materiálně nepřípustná je totiž taková námitka obsažená

v ústavní stížnosti, která nebyla uplatněna v předcházejícím řízení způsobem, který by umožnil obecnému soudu ji obsahově posoudit, přičemž z okolností věci je patrné, že tomuto uplatnění nic nebránilo [např. náleze ze dne 29. ledna 2025 sp. zn. III. ÚS 2387/24, bod 36, či náleze ze dne 2. srpna 2022 sp. zn. III. ÚS 377/20 (N 96/113 SbNU 132), bod 23].

20. Přesto Ústavní soud naznal, že je namístě ústavní stížnosti vyhovět.

21. Skutečnost, že jsou výše uvedené námitky nepřijatelné, nebrání Ústavnímu soudu posoudit zbytek ústavní stížnosti. Ústavní soud tak učinil a dospěl k závěru, že i když pomineme otázky následků trestního stíhání zahájeného v roce 2003 a nejmenování stěžovatele profesorem, napadená rozhodnutí obecných soudů nespĺňují požadavky plynoucí z čl. 36 odst. 3 Listiny.

22. Ústavní soud již mnohokrát judikoval, že osoba, která byla povinna se podrobit úkonům orgánů činných v trestním řízení, musí mít záruku, že pokud trestnou činnost nespáchala, dostane se jí odškodnění. Tato záruka musí být dána i v případě, že je pro poškozenou osobu výše újmy či příčinná souvislost problematicky prokazatelná [např. náleze ze dne 17. srpna 2021 sp. zn. III. ÚS 3271/20 (N 140/107 SbNU 153), bod 25]. Již samotné trestní stíhání totiž zásadním způsobem ovlivňuje osobní život stíhaného, zejména zasahuje do jeho cti a dobré pověsti, a to navzdory principu presumpce nevinny [již náleze ze dne 31. března 2005 sp. zn. I. ÚS 554/04 (N 67/36 SbNU 707)]. Tím spíše, jednalo se o obvinění liché, což je posléze pravomocně stvrzeno zprošťujícím rozsudkem soudu, podle něhož se skutek, z něhož byl jednotlivec obviněn a obžalován, nestal, případně ani nebyl trestným činem [náleze ze dne 29. dubna 2014 sp. zn. I. ÚS 2551/13 (N71/73 SbNU 305), body 20-21].

23. Z ústavního pořádku, zejména z čl. 36 odst. 3 Listiny, ale také z principů právního státu a rovnosti, plyne několik zásadních požadavků na úpravu a aplikační praxi odškodňování škody způsobené veřejnou mocí. Mezi ně patří mimo jiné zákaz faktického vyprázdňování základního práva ve smyslu čl. 36 odst. 3 Listiny při aplikaci podústavních předpisů o odpovědnosti státu za škodu způsobenou veřejnou mocí [náleze ze dne 12. května 2014 sp. zn. I. ÚS 4227/12 (N 86/73 SbNU 459), bod 15], zákaz přiznání zadostiučinění ve výši rozporné s obecnou představou spravedlnosti [náleze ze dne 27. září 2016 sp. zn. IV. ÚS 3183/15 (N 183/82 SbNU 773), bod 35], požadavek konzistence a zákazu podstatně se bez zjevných skutkových rozdílů odlišovat od zadostiučinění přiznaného v obdobném případě (tamtéž). Posledně jmenovanému požadavku ale odpovídá také zrcadlová povinnost nerozhodovat strojově a paušálně a při stanovení výše odškodnění vždy vycházet z individuálních okolností a rozměrů daného případu. Mnohé případy a jejich specifické okolnosti mohou být značně komplikované a netypické. To však nevyvazuje obecné soudy z povinnosti udělat vše pro dosažení spravedlivého řešení [náleze ze dne 12. května 2014 sp. zn. I. ÚS 4227/12 (N 86/73 SbNU 459), bod 17, a judikatura tam citovaná].

24. Těmto požadavkům obecné soudy v nyní posuzovaném případě plně nedostály.

25. Stěžovatel v řízení před obecnými soudy vylíčil a doložil průběh trestního stíhání i následky tohoto stíhání pro svůj profesní a osobní život. Stěžovatel též popsal své profesní postavení a činnost, totiž že je akademikem činným v oblasti vědy a výzkumu i pedagogicky, integrovaným v mezinárodních i vnitrostátních kruzích v oblasti polarografie, jakož i dehonestující následky trestního stíhání v těchto kruzích. Dále upozornil, že trestní stíhání trvalo devět let a sedm měsíců a bylo spojeno s hrozbou vysokého trestu a vysoké odpovědnosti za škodu, která měla být stíhanou trestnou činností způsobena (stovky milionů).

26. Obecné soudy mu přiznaly zadostiučinění za utrpenou imateriální újmu ve výši 85 000 Kč s tím, že stěžovateli vznikla újma ztotožnitelná se subjektivními pocity obav z případně uloženého trestu či stresu, což sice mohl stěžovatel vnímat úkorně, avšak že zásahy v pracovní oblasti měly pouze omezenou míru (body 50 a 55 napadeného rozsudku obvodního soudu). Městský soud potvrdil, že

kompenzace ve výši 85 000 Kč odpovídá nemajetkové újmě stěžovatele i s přihlédnutím k jeho významnému postavení ve společnosti, neboť se jednalo převážně o pocity subjektivní nepohody (body 96 a 100 napadeného rozsudku městského soudu).

27. Tyto závěry Ústavní soud shledal za rozporné s výše zmíněnými ústavními požadavky plynoucími z čl. 36 odst. 3 Listiny. Obecné soudy stihá povinnost vždy pečlivě zvažovat veškeré okolnosti, za nichž k újmě došlo, a závažnost této újmy. Tyto úvahy nelze vždy a všude nahradit obecným stanoviskem a priori stanovujícím postup při takovém výpočtu, i kdyby se výjimky z tohoto postupu při řádné individualizaci konkrétní věci týkaly v praxi jen několika extrémních případů. Obecné soudy musí odpovědně přihlídnout ke všem nepříznivým následkům vyvolaným takovým trestním řízením a zvážit jeho veškeré negativní dopady dotýkající se zejména osobnostní integrity konkrétního poškozeného. Soud pak s ohledem na vždy jedinečné skutkové okolnosti takového individuálního případu určí výši finanční náhrady. Pracuje zde s obecným právním principem přiměřenosti a posuzuje věc zejména v intencích životního postavení poškozeného před a po zásahu chybujících orgánů veřejné moci. Jedině takové rozhodnutí, přihlížející ke všem kritériím, které je nutno vzít do úvahy v kontextu daného případu, je pak možno považovat za spravedlivé a ústavně konformní [nález ze dne 29. dubna 2014 sp. zn. I. ÚS 2551/13 (N 71/73 SbNU 305), bod 22].

28. Obecné soudy však v napadených rozhodnutích nevzaly v potaz jedinečné individuální okolnosti a rozměry posuzovaného případu. V posuzovaném případě je podstatné, že stěžovatel je po dlouhá léta veřejně činnou osobou, jak je popsáno výše, jehož profesní život je do značné míry odvislý od odborné a morální reputace. Ústavní soud již dříve judikoval, že výše odškodnění nemateriální újmy vypovídá o úctě státu k soukromému a veřejnému životu jednotlivých lidí a že veřejnou činnost jednotlivce je třeba řádně zohlednit v rámci úvah soudu o dopadech trestního stíhání do profesní a osobní sféry stěžovatele [nález ze dne 21. června 2021 sp. zn. II. ÚS 417/21 (N 119/106 SbNU 290), nález ze dne 27. září 2016 sp. zn. IV. ÚS 3183/15 (N 183/82 SbNU 773)]. Ústavní soud navíc konstatoval, že při hodnocení újmy nelze podceňovat nemajetkovou újmu spočívající např. v pocitech úzkosti, nejistoty, ve ztížení společenského postavení či v poškození dobrého jména, způsobenou vedením trestního řízení proti člověku dosud netrestanému a zastávajícímu významnou společenskou funkci [citovaný nález sp. zn. II. ÚS 417/21, bod 34].

29. Nedostatečné zohlednění specifik posuzovaného případu je v napadených rozhodnutích zvláště viditelné v rámci úvah soudu o stanovení výše zadostiučinění na základě srovnání s podobnými případy (též nález ze dne 24. dubna 2024 sp. zn. II. ÚS 379/23). Obvodní soud při stanovení výše kompenzace vyšel ze dvou případů (viz bod 56 napadeného rozsudku obvodního soudu), z nichž ani jeden neshledává Ústavní soud přílehlavým. V prvním případě hrozila obviněnému nižší trestní sazba, stíhání trvalo daleko kratší dobu (2 roky a 8 měsíců). Druhý případ je v těchto aspektech o něco přílehlavější. Ani v něm ale nešlo o veřejně činnou osobu v situaci srovnatelné s případem stěžovatele. Ústavní soud si je vědom, že vhodné případy pro takové srovnání nemusí být k dispozici. To však neospravedlňuje mechanický postup a nezbavuje obecné soudy povinnosti provést kvalifikovanou a odůvodněnou úvahu beroucí v potaz výše uvedená specifika.

30. Uvedená pochybení se projevila v celkové výši přiznaného zadostiučinění za způsobenou imateriální újmu, částce 85 000 Kč za téměř desetileté trestní stíhání, které skončilo zproštěním. Stát přitom nesmí závažnost nemajetkové újmy způsobené nezákonným trestním stíháním bagatelizovat přiznáním nepřiměřeně nízké nebo dokonce jen symbolické náhrady [např. nález ze dne 17. srpna 2021 sp. zn. III. ÚS 3271/20 (N 140/107 SbNU 153), bod 27]. V nejobecnější rovině pak přiznané zadostiučinění nesmí být rozporné s obecnou představou spravedlnosti (citovaný nález sp. zn. IV. ÚS 3183/15, bod 35). Přiznané zadostiučinění 85 000 Kč v posuzovaném případě z uvedených ústavních mantinelů zjevně vybočuje.

31. Ústavní soud je dalek toho, aby v daném případě sám přesně určoval finanční částku, která

stěžovateli po právu náleží ve smyslu čl. 36 odst. 3 Listiny, respektive dával podrobný návod pro její výpočet. To není a ani nemůže být jeho úkolem. Z ústavního hlediska však nelze vzhledem ke všem okolnostem věci považovat za přiměřenou dosud přiznanou částku. Obecné soudy musí znovu odpovědně zvážit veškeré klíčové okolnosti tohoto případu a rozhodnout. Odůvodnění jejich rozhodnutí však již nesmí vykazovat shora vytknuté ústavněprávní deficity.

VII. Závěr

32. Ústavní soud uzavírá, že obecné soudy nerespektovaly ústavní požadavky na rozhodování o zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nezákonným trestním stíháním. Tím porušily ústavně zaručená práva stěžovatele podle čl. 36 odst. 1 a odst. 3 Listiny.

33. Ústavní soud proto částečně vyhověl ústavní stížnosti podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu a zrušil napadené usnesení Nejvyššího soudu a napadený rozsudek městského soudu podle § 83 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu. Rozhodl tak mimo ústní jednání, neboť od něj neočekával další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

34. Ke zrušení rozsudku soudu prvního stupně Ústavní soud nepřistoupil, neboť ochrany základních práv a svobod stěžovatele lze dosáhnout již tím, že věc bude znovu projednána odvolacím soudem. Zrušením usnesení Nejvyššího soudu a rozsudku městského soudu se stěžovateli otevírají procesní prostředky ochrany proti rozsudku obvodního soudu, neboť se věc vrací do fáze řízení o odvolání. Ve vztahu k rozsudku obvodního soudu tak přestala být splněna podmínka přípustnosti ústavní stížnosti podle § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu [nález ze dne 9. prosince 2014 sp. zn. IV. ÚS 1085/14 (N 220/75 SbNU 475), bod 25]. Ústavní soud proto ústavní stížnost v této části odmítl pro nepřípustnost podle § 43 odst. 1 písm. e) zákona o Ústavním soudu.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Daňová exekuce](#)
- [Cenové rozhodnutí rozporné se zákonem](#)
- [Konkordátní smlouva se Svatým stolcem](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Práva dětí](#)
- [Určitost sankcionované povinnosti](#)
- [Zemědělská půda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)